

SELF-BRANDING У ЦИФРОВУ ЕПОХУ (ЦИФРОВА РЕПУТАЦІЯ): НОВА ПАРАДИГМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПОРТУ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ

Наталія Мошенська

*Харківський фаховий коледж спорту
Харків, Україна*

Вступ. Стрімкий розвиток, науки, техніки і технологій сучасного суспільства об'єктивно впливає на всі сфери людської життєдіяльності. Глобальна цифровізація сьогодення – це нова реальність, відповідно якої функціонують усі соціальні інституції, у тому числі й професійна спортивна освіта. Питання цифрової репутації, персональний self-branding стають важливим компонентом підготовки спортсменів спорту вищих досягнень, детермінуючи не тільки їхній комерційний потенціал, а й впливаючи на психологічний стан та кар'єрні можливості. В епоху цифри особистий бренд спортсмена, як публічної особистості, опосередкований, у тому числі, його активністю у медіапросторі, що вимагає стратегічного управління. Таким чином, цифрова репутація стає невід'ємною частиною репутації в реальному житті.

Мета дослідження: визначити роль цифрового іміджу в структурі неспеціальної підготовки атлетів, теоретично обґрунтувати та розкрити зміст цифрової репутації як цілісного чинника, що впливає на ефективність системи підготовки та професійну реалізацію фахівців спорту вищих досягнень у сучасному digital-суспільстві.

Матеріал і методи дослідження. Теоретичний аналіз медіаджерел, публікацій у провідних спортивних медіа, документальної бази етичних кодексів міжнародних спортивних федерацій щодо поведінки в соцмережах, контент-аналіз офіційних профілів спортсменів високої кваліфікації у соціальних мережах, публічних виступів (висловлювань) професійних спортсменів, кількісний та якісний аналіз публікацій спортсменів (частота постів, характерність коментарів, відповідність спортивному режиму).

Результати дослідження та їх обговорення. Цифрова репутація людини (онлайн-репутація) – це уявлення про особу, сформоване на основі інформації, доступної про неї в медіапросторі. Це своєрідний цифровий портрет або «слід», який складається з усього, що людина оприлюднює у будь-який спосіб сама, а також того, що про неї пишуть, публікують чи коментують інші користувачі. Цифрова репутація є результатом тривалої активності, яку важко повністю видалити, і вона може суттєво впливати на реальне життя, у тому числі й на професійну самореалізацію.

Цифрова репутація у сучасному спорті вищих досягнень – це не тільки про кількість підписників та частоту згадування у соціалмедіа. Це суттєвий стратегічний актив, що впливає на ментальну сферу спортсмена, фінансову

складову кар'єри (спонсорські контракти) та навіть на суддівство чи професійні перспективи постспортивної активності.

Нерідко цифровий слід спортсмена провокує скандальні сенсації у медіапросторі через необмірковані, емоційні дописи у соціальних мережах, висловлювання під час інтерв'ю, коментування публічних подій тощо. Під цифровим слідом спортсмена розуміємо всю сукупність інформації, яку він свідомо чи несвідомо залишає в медіапросторі. Це не тільки публікації, а також результати змагань, пошукові запити, цифрові паспорти тощо [1]. Отже, в системі підготовки фахівців спорту вищих досягнень важливо формувати у здобувачів і здобувачек освіти ґрунтовне розуміння важливості навичок медіаграмотності, нетикету (культури цифрової поведінки), які впливатимуть на їх self-branding у цифрову епоху.

Цифровий слід не має строку давності, тому навіть за умов зміни обставин, думок і переконань спортсмена у часі, будь-який оприлюднений контент залишається потенційним інструментом впливу на його публічний статус, кар'єру та комерційну привабливість.

Корисним є досвід Громадської організації «Український інститут медіа та комунікації» в рамках проєкту «Захист персональної цифрової ідентичності», який підтримується американською організацією ABA ROLI: з українськими експертами проведено серію обговорень ризиків, що виникають у цифровому світі й з якими може зіштовхнутися кожна людина [2]. Основна увага акцентується на захисті цифрової ідентичності, репутації в інтернеті, правовим аспектам конфіденційності та загрозам, з якими стикаються користувачі соціальних мереж і месенджерів.

Навчання спортсменів управлінню своєю цифровою репутацією покращує їхню когнітивну стійкість та допомагає долати ментальні виклики [3]. Аналізуючи вищевикладене, можна зазначити наступні аспекти впливу цифрової репутації в системі підготовки спортсменів спорту вищих досягнень:

1. Ментальне здоров'я та психологічна стійкість. Тут треба зауважити, в першу чергу, на ризиках кібербулінгу, медійної ізоляції, а також ефекту FOMO (який Вікіпедія трактує як синдром втрачених можливостей, нав'язливе побоювання пропустити контент або активність у медіапросторі) [4]. Все це може провокувати додаткові стресові стани у спортсменів, впливати на погіршення пам'яті, здатність концентруватися та інше, що, безсумнівно, є критичним для тренувального процесу;

2. Менеджмент професійного успіху. Репутаційний аудит цифрового минулого – стандартна практика багатьох спортивних клубів та брендів;

3. Формування та керування цифровою репутацією. Підтримка цифрової репутації має бути контрольованим процесом. Забезпечення стабільного репутаційного статусу передбачає здійснення регулярного медіамоніторингу та впровадження заходів щодо нейтралізації репутаційних ризиків (робота з негативними відгуками та згадуваннями). Регулярний аналіз публічної активності та вчасне реагування на критичні відгуки є обов'язковими складовими стратегії репутаційного менеджменту;

4. Інформаційна гігієна. Адекватний, збалансований та виправданий розподіл часу між віртуальним простором і фізичними тренуваннями є запорукою досягнення високих показників ефективності.

Підводячи підсумки, необхідно також зауважити, що сучасні алгоритми індексації та методи архівації даних (цифрові знімки екрана, кешування, сервіси на кшталт Wayback Machine) нівелюють можливість повного видалення контенту з глобальної мережі. Динаміка етичних норм та інститут «культури скасування» (cancel culture) призводять до ретроспективного аналізу контенту, що провокує репутаційні ризики для професійних спортсменів, незалежно від стану їхньої актуальної публічної стратегії.

Як стратегії мінімізації та нівелювання ризиків спотворення цифрової репутації спортсменів вбачається доцільним впровадження превентивних заходів. Серед них можна виокремити наступні вектори діяльності:

- проведення комплексного репутаційного аудиту (Digital Footprint Audit) шляхом систематичного моніторингу контенту, у тому числі й архівного, та визначення потенційно конфліктних (небезпечних) зон, які не відповідають сучасним етичним стандартам;

- формування пролонгованої стратегії цифрової публічності, яка базується на професійних спортивних досягненнях та соціально значущій активності (волонтерство, соціальне підприємництво, благодійність, освітня та культурна діяльність, національно-патріотична амбасада тощо);

- застосування практики використання суворох фільтрів контенту спортсменів перед його оприлюдненням;

- використання правових інструментів кризового менеджменту для захисту цифрової репутації, видалення з медіапростору застарілої та/або недостовірної інформації з пошукових індексів, оформлення офіційних роз'яснень та/або позиційних заяв щодо суперечливих питань;

- організація співпраці зі спеціалістами з комунікацій, у тому числі з фахівцями, які спеціалізуються на медіаправі, що створить оптимальні умови для превентивної оцінки ризиків при підписанні комерційних угод, опосередкованих репутаційним чинником.

Висновки. В реаліях сучасного цифрового світу, навіть бездоганна поведінка офлайн не гарантує абсолютний захист від цифрової репутаційної дестабілізації. Системна робота над своєю цифровою репутацією має бути невід'ємним компонентом професійної підготовки сучасного професійного спортсмена, адже превентивна робота з цифровою репутацією є значно ефективнішою за реактивний антикризовий менеджмент.

Список використаної літератури.

1. Іваницький Н.Б. Цифровий паспорт спортсмена, як інноваційний процес розвитку національних федерацій. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/conferences/article/view/5127> (дата звернення: 09.03.2026).

2. Кравченко Анастасія. Цифрова ідентичність людини. Як її захистити?
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3316842-cifrova-identichnist-ludini-ak-ii-zahistiti.html> (дата звернення: 09.03.2026).
3. Севастьянова Тетяна. Вплив соціальних мереж на психічне здоров'я.
URL: <https://holdyou.net/news/sotsialnykh-merezh> (дата звернення: 09.03.2026).
4. Синдром втрачених можливостей: Вікіпедія: [веб-сайт]. URL: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення: 09.03.2026).